

[Paabøl.]

tificerer sig selv med de sociale boligselskaber.

Dette er måske i og for sig ikke helt ubegrundet, idet socialdemokraterne og deres medløbere har et væsentligt ansvar for de sociale boligselskabers placering i boliglovgivningen i dag.

Jeg vil gerne gøre enkelte bemærkninger om baggrunden for de forhold, der har været fremdraget i den offentlige debat i den sidste tid.

Det sociale byggeri har navnlig taget fart i efterkrigsårene. Før krigen byggede de sociale selskaber kun ca. 10 pct. af lejlighederne. I efterkrigsårene har de tegnet sig for ca. halvdelen af boligbyggeriet.

Efter krigen ventede man i almindelighed, at der efter en kortere overgangsperiode ville komme et prisfald. Boligbyggeriet ville være gået i stå, hvis der ikke var blevet truffet ganske særlige foranstaltninger for at få det i gang. Ved boligstøtteleven af 1946 gennemførte man vidtgående støtteforanstaltninger i form af statslån til lav rente og med høje lånegrænser, huslejetilskud o. s. v. De sociale boligselskaber kunne efter 1946-loven låne op til en grænse af 97 pct. og til en rente af 2 pct. p. a. Det var en venstre regering, der gennemførte denne lovgivning, og mit parti vedkender sig naturligvis fuldt ud sit medansvar. Derimod er det de nuværende regeringspartiers ansvar, at denne lovgivning, som blev skabt under ekstraordinære forhold, er blevet fastholdt, efter at forholdene havde forandret sig meget væsentligt.

I kraft af denne lovgivning voksede der 500-600 såkaldte sociale boligselskaber frem. Mange af dem manglede den fornødne tradition og erfaring, og om dem alle gjaldt det, at de ikke havde noget ansvar eller nogen personlig risiko. De havde ingen penge selv. Op til 97 pct. lånte de af staten — senere blev lånegrænsen ganske vist sat ned til 94 pct. — resten lånte de hos lejerne. Der var altså ikke andet end statens og lejernes penge inde i billedet.

I 1952 kom den såkaldte kap. V A-ordning med ind i billedet. Efter denne ordning kunne det private byggeri låne op til 75 pct. af vurderingen til ejendomsskyld. Til trods for at bygherren altså her skulle skaffe 25 pct. og forrente lånet med 4½ pct.,

viste der sig en vældig interesse for dette byggeri; og da de beløb, der var reserveret til dette byggeri, var blevet overtegnet, fremsatte jeg i 1956 på mit partis vegne et privat lovforslag om overførelse af en del af de beløb, der var reserveret til det sociale byggeri, til det private byggeri efter kap. V A. Det mødte en voldsom modstand hos socialdemokratiet, og de radikale var heller ikke hjemme, så forslaget kunne ikke gennemføres, og det beklager jeg meget, navnlig når jeg ser på den senere udvikling, for på det tidspunkt kunne man have påbegyndt en afvikling af statsfinansieringen gennem en udvidelse og smidiggørelse af det private byggeri efter de retningslinjer, jeg foreslog. Kap. V A-ordningen kunne være blevet et brugeligt tredjeprioritetsinstitut for byggeriet i afviklingsperioden.

Der er ingen tvivl om, at statsfinansieringen af boligbyggeriet i efterkrigsårene ved sit omfang og de finansieringsformer, der har været anvendt, i høj grad har været en kilde til inflation. Samtidig har det fordyret byggeriet og sinket rationaliseringen, og det sociale byggeri kan i virkeligheden ikke med rette kaldes socialt, fordi det trods de mange begunstigelser, det har nydt, ikke er bygget til den mindrebemidlede del af befolkningen, således som det var fastsat i loven, idet huslejen har været høj trods alle begunstigelser.

I 1958 havde vi en enestående chance for afvikling af statsfinansieringen af boligbyggeriet, en chance, som ikke blev udnyttet i tilstrækkeligt omfang. De sociale boligselskaber bygger videre med de mange fordele, de har i forhold til det private byggeri. Det kan være rigtigt nok, at man går over til statsgarantier i stedet for direkte udlån af statsmidler, men det formindsker ikke de sociale selskabers begunstigelser i forhold til det private byggeri. De sociale boligselskaber bygger nu som før ved direkte udlån eller ved statsgarantier med en lånegrænse op til 94 pct., med driftstilskud, som er forøget fra 7½ kr. til 8½ kr. pr. m², medens driftstilskuddet for det private byggeri er sat ned fra 5 kr. til 4 kr. pr. m², og med fritagelse for at betale indkomstskat.

Alle disse begunstigelser for det sociale byggeri, for det første den høje lånegrænse,